ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO priedas

Nr. 361

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

REŽISIERIUS AGNIUS JANKEVIČIUS:

Idealizmas, kurį niekinu

Vienas (vieningos Europos) mitas žlunga mūsų akyse, esame jo liudininkai. Kitą (stebuklingos brolijos) mitą, režisieriaus Agniaus Jankevičiaus valia išskleistą scenoje, ištinka ta pati lemtis. Viskas perkama ir viskas parduodama, - Rusų dramos teatro uždangai nusileidus išeini su tokia mintim. O įeiti į spektaklį „Ledas“ pagal to paties pavadinimo Vladimiro Sorokino romaną padeda pats režisierius. Išėjęs į sceną A.Jankevičius pasakoja apie vaikystės namus tarp dviejų kaimynų: vieną rytuose, kitą - vakaruose...

Danutė ŠEPETYTĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Stasio Žumbio nuotr.

Kiekvienas nori valdyt, Dievu pabūt, kiekvienas nori prisiartinti prie Dievo

- Šita istorija - jūsų išmislas?

- Ne, tai tikra istorija. Visi žmonės, apie kuriuos kalbu, - realūs, jų pavardės nepakeistos...

- Jei girdėtų vadinant juos alkoholikais, būtų nejauku...

- Iš tų žmonių, apie kuriuos kalbu, tik vienas gyvas, ir jam būtų smagu, galiu galvą dėti. Kita šeimyna, deja, jau visa mirusi: ir duktė Ramutė, ir motina, „užsilenkusi“ nuo gėrimo, ir tėvas, kuris taip pat „užsilenkė“ nuo gėrimo, jis mirė paskutinis... Jie ir jų gyvenimas - jau istorija, jau gali būt pavyzdys čia esantiems ir ateinantiems, labai realus pavyzdys - ne iš televizoriaus, ne iš fikcinės tikrovės, o iš manęs... Šitas gyvenimas nelinksmas, tikrai.

- Jeigu manysime, kad teatro, kaip ir meno, misija - sužmoginti žiūrovą, tai jūsiškio - jį supilietinti?

- Kaip nuspręsite, taip ir bus... Man teatras niekaip nesusijęs nei su misija, nei šventenybe, nei dar su kuo, - man tai yra daugiau forumas, kur žmonės, sakykim, išmanantys savo profesiją, sukuria literatūrinį ar nebūtinai literatūrinį vyksmą ir įtraukia į jį žiūrovus suteikdami galimybę kiekvienam asmeniškai su jo unikalia biografija, su jo paties troškimais, ketinimais, pasaulėvaizdžiu ir taip toliau jį reflektuoti. Aš manau, kad vyksmas scenoje, susijęs su socialine ar politine problematika ar nesusijęs, kiekvieną veikia skirtingai, ir tai yra brangenybė. Tačiau ką žiūrovas, sakykim, šitam pateiktam tam tikros formos ir tam tikros temos paveiksliuke, vyksme, išskaito, sudėtinga pasakyti ir nemanau, kad verta pasakyti; žiūrovai tik atrodo esantys masė, bet jie nėra masė. Kiekvienas ateina personaliai. Kvaila būtų tikėtis, kad štai trys šimtai atėjo ir dabar aš juos visus apšviesiu, - pakankamai Lietuvoj yra apšvietėjų, kaip gyventi.

- Bet juk gyvenime mitas reikalingas, ar ne?

- Kaip čia dabar atsakius? Mitas, religija, herojai, didvyriai, žmonėms ar žmonių grupėms gal daugiau yra reikalingi tik dėl to, kad nenuobodu būtų gyvent, o iš esmės tai yra tobulas įrankis manipuliacijai, kuriuo sėkmingai naudojasi esantieji valdžioje. Jei religija nėra susijusi su tikėjimu, tikėjimo džiaugsmu, tikėjimo atradimu, jei mitas nėra susijęs su realiomis galimybėmis, o herojai taip pat nesusiję su žmonėmis, kuriuos aš kasdien matau, tada imi galvot, kam man jų reikia. Kam man visa tai, nes dėl mito, dėl religijos, dėl herojų aš praleidžiu vieną stebuklingą, nepaprastą čia ir dabar reikalingą gyvenimo pastraipą - žmones, kurie yra šalia, kurie yra aplink, o antro gyvenimo aš neturėsiu.

- Bet be idealizmo, kaip ir be meilės, pasaulis apskritai netvertų...

- Be meilės - taip, tad meile keiskime idealizmą, nes šis - didžiulė iliuzija, tikėjimas tuo, ko nėra, apgaulė...

- Bet jis ir paskata, ir kelrodė gali būti einant tikslo link.

- Pasakysiu pavyzdį. Yra toks amerikietis Džinas Šarpas (Gene Sharp), filosofas, sociologas, socialinis politologas, taip pat jis - Korėjos karo 1950-1951 metų veteranas. Jį sutrikdė, kad per daug žmonių žūsta kare, kuris tarsi ir turi prasmę, tarsi ir turi tikslus, bet tie tikslai ne iki galo tas aukas pateisina, ir jisai pradėjo galvot, kaip padaryt, kad, tarkim, režimai galėtų būt nuverčiami be ginklų. Pasiremdamas Mahatmos Gandžio taikaus pasipriešinimo idėja jis parašė knygutę, kuri tapo vadinamųjų spalvotųjų revoliucijų biblija - „198 neprievartinio perversmo metodai“ - ir kitą tuoj po jos - „Nuo diktatūros iki demokratijos“. Paskui už Soroso pinigus įkūrė Alberto Einšteino institutą, kuriame ruošiami „spalvotieji“ revoliucionieriai, eksportuojami į įvairias pasaulio šalis, kur bręsta neramumai. Atvykę jie susideda su vadinamąja opozicija ir daro neva liaudies perversmą, po kurio gimsta ar revoliuciją Kijeve, ar „rožių“ revoliuciją Tbilisyje idealizuojanti legenda, sėjanti mitą, kad tai padarė liaudis, nors liaudis taip ir liko patrankų mėsa, tik šiuokart įvilkta į sarkastiško cirko areną. Taip, Dž.Šarpas turėjo tikslą, bet tokio pobūdžio mitologiją, tokio pobūdžio idealizmą, prisipažinsiu, giliai niekinu.

Kūryba man atrodo tikslingesnė ta, kuri randasi, kai galvojama apie žmogų, kuris yra šalia, o ne apie idealą, kuris kaip koks padaras kybo net ne vaizduotėje, o erdvėje.

- Būsimiesiems aktoriams Muzikos ir teatro akademijoje taip ir sakote, jog reikia kurti galvojant apie tą, kuris šalia? Matote tokį jų norą?

- Jiems rinktis. Aš manau, būtų nesąžininga atimt iš jų pasirinkimo teisę, t.y. piršti savo nuomonę, kuo aš tikiu ar ką įsivaizduoju. Mano pareiga - įtikinti juos, kad jie turi mokytis pasirinkt. Ir pasirinkt kai kuriuos dalykus labai greitai, nes laikas yra ribotas, o kai kuriems dalykams duot laiko pasirinkt. Kita vertus, didi nedorybė būtų, jei tuo, ką aš sužinojau arba ką žinau, ką aš jau „apvirškinau“, nepasidalinčiau su žmonėmis. Mano reikalas - pasidalinti, net nesiginčyt, net nesiaiškint - pasidalint. Jų reikalas - apsispręsti, nes aš negyvensiu už juos.

- Jus žeistų amžino mokinio įvaizdis?

- Nei jaučiuosi toks, nei žeistų, jei tokiu mane laikytų, - man visiškai vis tiek. Kokį nors epitetą sau priskirti, matyt, gali tuomet, kai apibendrini kažką savy, kai baigiasi etapas arba kai įsivardindamas vis kitaip gyvenimo druskos stygių malšini. Aš jos nepasigendu, tuo nesergu, man užtenka to, kad Avinas esu. Be to, kaimietis, ir laikui bėgant, manau, vis kaimietėsiu...

- Kaimietis - knygius?

- Oi, ne. Geriausia man knyga - sėdint kavinėje žiūrėt pro langą į žmones. Nėra geresnio kūrinio už realybę, kuri supa tave, ją gali išgirst, gali įkvėpt, gali paliest, netgi gali pakeist...

- Juk tai iliuzija.

- Oi, ne. Paduok verkiančiam vaikui saldainį, ir jis nusijuoks, ir tu būsi pakeitęs realybę. Nereikia globaliai galvot, nereikia gelbėt viso pasaulio, gana savam kieme susitvarkyt.

- Kas jums svarbu renkantis knygas, literatūrą spektakliams?

- Daug faktorių yra. Va, atsiverti knygą ir kalbiesi su ja, atėjęs iš miesto, iš lauko, iš dar kažkur su savo potyriais... Ji - dialogo partneris, kuris pratęsia, na, ne patį tave, sakykim, narciziškai, bet kitus žmones, surinktą informaciją, pojūčius. Galiu pasakyti, kad mažiausiai įdomus esu pats sau, ir nuo vaikystės man su savim nebuvo įdomu, užtat man ir yra didžiausia šventė žiūrėt pro langą ir matyt, kaip kiti geba būt įdomesni už mane patį. Iš to semiuosi informacijos, iš to aš suprantu pasaulį, jo dėsnius, veikiančias sistemas... Man atrodo, kad nestebėdamas aplinkos ir joje neištirpdamas (jeigu matai medį, ištirpsti ir esi jis) prarandi didžiausią džiaugsmą. Žmogus gyvas tiek, kiek jis ko prisirenka, vadinasi, jis gyvas kitų sąskaita. Tik kitų sąskaita gerąja prasme jis gali atverti savo talentą. Kol tavęs neužpildo, kol tu pats neleidi, kad tave užpildytų, lieki tuščias...

- Pagal jus išeitų, kad talento prigimtis - gebėjimas prisipildyti?

- Taip, čia yra ego problema: vieni galvoja daugiau apie save, kiti galvoja mažiau apie save. Vienų svajonės egoistiškos ir mažos, kitų, pavyzdžiui, kaip Šarpo, galvoje - pasiekt, kad kuo mažiau lavonų būtų, - didelės. Kas liks istorijoj: narcizas, galvojantis apie save, ar Šarpas? - Džinas Šarpas liks istorijoje.

- Sakot, nėra geresnio kūrinio už realybę, o juk teatro realybė, kur bėga jūsų laikas, fiktyvi...

- Teatras man yra antrinis dalykas. Be realybės jokio teatro, jokio apibendrinimo nebus, teatras ją iškreipia tik laiko atžvilgiu - neįmanoma jo scenoje arba kokioje nors patalpoje, kur tu kuri teatrą, išlaikyt realų laiką, jei, tarkim, kalbi apie dienos, trejų ar penkiasdešimties metų periodą. Jei nesidomėčiau realybe, jei man nerūpėtų, kas vyksta aplink mane, jokio teatro nebūtų iš mano pusės; tai sakau neadvokataudamas kolegoms, Dieve gink.

- Tąsyk gal jums įdomu ir rinkimai?

- Rinkimai - man labai juokingas reiškinys, nes visą laiką apeliuojama į pareigą: jeigu tu nebalsuosi, tavo balsas bus atiduotas tam, kam reikia, ir tada vėl išsirinksime ne tuos... Man šioj vietoj iškart peršasi vaizdinys: jei ateini į tvartą ir ten penkios mėšlo krūvos, koks skirtumas, kurią tu pasirinksi, nors ir tikinamas, kad viena jų kvepia levanda, - smarvė bus ta pati. Tad mano balsas yra niekinis: visos partijos ir jie visi sėdi vienam bliūde ir bet kuriuo atveju vis tiek tarpusavy susitars, kam, kiek, ko reikia. O tos demokratijos nėra ir jos niekada nebuvo. Nebuvo socializmo nei komunizmo, visada buvo viena didelė juodoji technologija, viena didelė manipuliacinė mašina...

- ...ir taip, manot, bus visados?

- Ir visą laiką, matyt, taip bus, nes pačioje prigimtyje žmogaus - dieviškumo, nemirtingumo siekis. Kiekvienas nori valdyt, Dievu pabūt, kiekvienas nori prisiartinti prie Dievo, ir kai gauna valdžią, valdžia tamsiąją pusę atidaro. Nors yra teigiančių priešingai, esu tikras, kad žmogus blogas iš prigimties, ir duok Dieve, kad jis per šitą gyvenimą savo valios pastangomis, sutiktais gerais žmonėmis, savo išmintim, meile ir taip toliau apsigramdytų bent kiek ir susikurtų autentišką moralę: ar jis leistų sau tylėt matydamas, kad vagia, ar leistų tylėt matydamas, kad muša, ar leistų pasidžiaugt matydamas, kad verkia, ir pan. Iš visų sutiktų žmonių ar reiškinių, aplankytų kraštų, ištiktų negandų, džiaugsmų - iš tos visumos kiekvienam susiformuoja hiperautentiškas moralės peizažas, ir jis turbūt pati didžiausia brangenybė, kurią mes turime, yra.

***P.S.** Spektaklis „Ledas“ Rusų dramos teatre rytoj, kovo 5 d.*

Šventes švęsk. Bet... nemokame arba nenorime

Vasario 16-oji, Kovo 11-oji, Liepos 6-oji - net trys valstybės kūrimo šventės. Nė viena nesulaukia didžiulio populiarumo. Nemokame švęsti ar švenčių organizuoti?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskutavo Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signatarai Audrius RUDYS ir Justas PALECKIS, etnologas prof. Libertas KLIMKA bei Seimo narys Gintaras TAMOŠIŪNAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

Sąjūdžio Žamkio nuotr.

G.JAKAVONIS: Kaip mes švenčiame savo šventes - vykusiai ar nevykusiai?

G.TAMOŠIŪNAS: Šią Vasario 16-ąją juosėme Gedimino pilį trispalve, žmonių tikrai buvo nemažai. Nuo pat Seimo iki Katedros aikštės. Net nusistebėjau, kad šiais metais kaip niekada daug žmonių. Ir su vaikais. Čia, Vilniuje. O kaip kitur švęsti rinkosi žmonės, nežinau.

Labai daug organizacijų, įstaigų organizuoja renginius ir jie dažniausiai nebūna vienas su kitu susiję. Dažnai savivaldybė organizuoja savo renginius, tarkime, Katedros aikštėje, prezidentūra - savo. Laikas ne visada būna suderintas, tad žmonėms ryte susiorganizavus išeiti į miestą švęsti Vasario 16-osios ne visada būna patogu.

Šią Vasario 16-ąją pasigedau aktyvesnio Krašto apsaugos ministerijos dalyvavimo. Jaunimui, jeigu norime jo pritraukti, įdomūs aktyvesni veiksmai. Politikų kalbos, kaip dažnai būna, pvz., prie KGB muziejaus, tikrai jaunimui neįdomios.

Be to, neseniai buvo Krašto apsaugos ministerijos renginys Nepriklausomybės aikštėje. Keisčiausia, kad karinę techniką demonstravo nuo 12 iki 16 val. Kitaip tariant, patys sau parodė tankus. Laikas parinktas visiškai nevykusiai.

Per tokias dienas pasigendu, kad veiktų muziejai. Pvz., Vilniaus universitete yra nemažai muziejų, tačiau tarp jaunimo dar nėra taip populiaru juos lankyti. Kodėl nepopuliaru? Todėl, kad muziejai atidaryti nuo 8 iki 17 val., savaitgaliais jų darbo laikas sutrumpintas, tad žmonėms ne visada į juos patogu patekti. Bet kokiu atveju jie pirmiausia turėtų tarnauti žmonėms.

Užsienio šalyse, jų sostinėse, pvz., Paryžiuje, Romoje, rengiamos vadinamosios muziejaus naktys. Būna dienos, kai muziejus galima aplankyti nemokamai. Netgi labai garsius muziejus. O kodėl mes Vilniuje negalėtume, tarkime, Vasario 16-osios, Kovo 11-osios proga bent dalies muziejų lankymą padaryti nemokamą? Manau, tai pritrauktų žmonių, atvažiuotų jų ir iš kitų miestų į sostinę.

Beje, būtinai reikėtų programas sujungti, turėtų būti vienas koordinatorius.

G.JAKAVONIS: Kaip užsienis švenčia savo svarbias šventes?

J.PALECKIS: Mes per mažai plačiai švenčiame todėl, kad mūsų šventės - žiemą. Ir vasario, ir kovo mėnesiais oras dažniausiai būna nekoks. Kitose šalyse paprastai daugiausia švenčiama vasarą, tad ir žmonių susirenka labai daug. Antras dalykas, sakyčiau, - tradicijos. Pas mus dar nesusiklostė tradicijos. O, tarkime, Airijoje nacionalinė - Švento Patriko - diena švenčiama daugelį metų ir ten nėra didelio politinio skambesio. Kiekvienas žmogus jaučia, kad tai ypatinga diena. Esu dalyvavęs tokiose šventėse, kurios, kaip viena daugelį metų ten gyvenanti lietuvė sako, švenčiamos iš širdies. O to „iš širdies“ pas mus nelabai yra.

Dubline - dirbau ten iš Londono akredituotojo ambasadoriumi - man krito į akis viena detalė. Kaip žinome, Airija labai katalikiška šalis. Bet ten visos konfesijos gavo po 5 minutes pasirodyti. Nors ten beveik nėra metodistų, bet ir jiems buvo skirta tiek pat laiko, kaip ir katalikams. Žydai, jų beveik ten nėra, irgi gavo tiek, kiek katalikai. O pas mus tuo atžvilgiu proporcijos ne visai geros. Bet tai detalė. Svarbiau, kad vasarą švenčiamos šventės beveik visur, kad ir toje pačioje Amerikoje, Airijoje, yra karnavalinės. Eina į gatves mokyklos, orkestrai, važiuoja visokie automobiliai su atvaizdais. Tarkim, Amerikoje jų pamatysi iš pilietinio karo, Nepriklausomybės kovų laikų, jų protėvių indėnų.

Beje, Amerikoje labai gajos airiškos tradicijos. Niujorkas vos ne airių miestas, žalia spalva būtinai figūruoja. Visur skamba muzika, visur gera nuotaika, jeigu ne pats dalyvauji eitynėse, tai bent jas stebi.

Kodėl mes negausiai švenčiame? Prieš porą dienų buvo paskelbti duomenys, kad apie 60 proc. Lietuvos gyventojų yra patenkinti savo šeimos ūkiu, jo padėtimi. Nepatenkintųjų - 40 proc. Ir tie, kurie nepatenkinti, aišku, nelabai linkę švęsti tokių dalykų. Yra ryšys tarp ekonominės, socialinės padėties ir noro švęsti. Dar pasakyčiau, kad vis dėlto pas mus valstybines šventes kai kas linkęs privatizuoti, - kai kurios partijos, kai kurie asmenys. Žinoma, tų partijų šalininkus tai kaip tik mobilizuoja, bet kitus - atstumia. Manau, tai irgi svarbus niuansas.

G.JAKAVONIS: Sutinku, mūsų Nepriklausomybės šventės - šaltuoju metų laiku. Ir Kaziuko mugė Vilniuje - šaltuoju. Bet ji sutraukia šimtus tūkstančių žmonių. O Vasario 16-oji, Kovo 11-oji mažai.

L.KLIMKA: Tos šventės kartais ir džiaugsmas, ir galvos skausmas, kad jos būtų truputį kitokios. Pirmiausia kaip teoretikas turiu pasakyti, kad šventės valstybei, tautai yra būtinos. Kodėl? Todėl, kad tai yra bendrumo ugdymo priemonė, kai ta bendra jausena išreiškiama taip natūraliai. Buvo tokių momentų mūsų nesenoje istorijoje, kai mes, atrodo, viena mintimi gyvenome. Pvz., kai pirmą kartą buvo iškelta trispalvė ant Gedimino kalno pilies. Pusė aikštės turbūt su ašaromis akyse stebėjo tai, o širdy kiekvienas tą jaudulį išgyveno. Taigi šitie momentai yra labai svarbūs.

Kokia yra to esmė? Teoretikai sako, kad šventė gera tada, kai subalansuotos abi tos šventės pusės. Pats žodis „šventė“ suponuoja, kad apeiga ar ritualas yra kažkas švento. Kita vertus, žodžiui „šventė“ mes dažnai suteikiame ir pramoginį, ir pasilinksminimo turinį. Šventimas daugeliui iš karto asociuojasi su kuo gausiau nukrautais stalais, pramogomis ir linksmybėmis. Nors, aišku, švęsti tai yra atlikti tam tikrą ritualą.

Taigi geriausia, kai yra subalansuotos abi šios šventės pusės. Turi būti ir kažkas švento, rituališko, ir tai, kas gerai nuteikia, - pasilinksminimas. Kultūrininkų uždavinys ir yra subalansuoti abi šitas dalis. Tada šventė bus laukiama, o kitąmet į ją ateinama dar gausiau, atsivedant draugų, vaikų, anūkų ir taip toliau.

Jeigu nors viena šventės dalis ne iki galo išplėtota, šventė liks neįsimenanti. Čia pacituosiu garsų kultūrologą Mirčą Eliadę, kuris sakė, kad šventė - tai sugrįžimas į ritualinį laiką ir ritualinę vietą. Amžinasis sugrįžimas.

Štai Vasario 16-oji. Mintimis mes sugrįžtame į tą laiką, kai buvo atkurta nepriklausoma Lietuva. Mes prisimename signatarus, aplankome signatarų namus, t.y. sugrįžtame į tą laiką. Bažnytinėse šventėse sugrįžtama į Kristaus gyvenimo laikus arba dar daugiau - į pasaulio sukūrimo laikus. Šitie dalykai yra visada akcentuotini ir nepamirštami, kad šventė būtų gera. Ir mes turime tokių švenčių, kurios gražiai sulieja valstybingumo ir tautiškumo elementus.

Mano tezė yra labai paprasta - iš tautiškumo išauga tikrasis pilietiškumas, kurio mes dabar dažnai pasigendame savo visuomenėje. Buvo paminėta airių šventė, šv. Patrikas, o iš tikrųjų tai yra Jurginės. Laikas maždaug tas, kai gamta sužaliuoja. Jie labai gražiai sulieję valstybinę šventę, rado jos pamatą toje senoje žemdirbiškoje kultūroje ir visa tai labai dera.

Panašiai ir mes galėtume padaryti. Sakykime, Kaziukas. Tai - daugiau nei 400 metų gyvuojanti šventė, tradicija. Aš manau, jeigu mes nors truputį suvienytume tas visas jėgas, turiu omeny kultūrininkus, ir tas, kuriems rūpi pilietiškumas, tai mes galėtume čia europinio masto įvykį sukurti. Ir tie karnavaliniai dalykai čia labai tinka. Didelėmis pastangomis atgaivinome vieną Kaziuko tradiciją - meistrų eiseną. Labai gražu, kad mokyklos įsilieja. Bet kol kas bendruomenė į tai dar žiūri kaip į teatrą. Šiemet mes bandysime pakviesti ir bendruomenes, kurios kuriasi Vilniuje. Jos taip pat savo kūrybiškumu prisidėtų prie tos eisenos. Juk čia ir Vilniaus legendas, ir istorinius įvykius galima atgaivinti, parodyti meilę savo miestui, savo šaliai, savo valstybei.

> Ar aš galiu nuoširdžiai švęsti valstybines šventes, jeigu matau, kad valstybė yra naikinama?
>
> Audrius RUDYS
> Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

A.RUDYS: Švenčių šventimas labai priklauso nuo žmogaus santykio su valdžia. Jei 40 proc. mūsų žmonių neturi pagrindo džiaugtis savo šeimos ekonomine ir socialine padėtimi, vadinasi, dabartinė Lietuvos valdžia jai yra svetima dėl pernelyg aiškaus ir greito valstybės naikinimo. Aš traktuoju, kad suvereniteto dalijimas atiduodant kuo daugiau valstybės funkcijų Europos Sąjungai ir yra valstybės naikinimas. Ar aš galiu nuoširdžiai švęsti valstybines šventes, jeigu matau, kad valstybė yra naikinama? Aš, signataras, buvęs Biudžeto komisijos pirmininkas, pats esu dalyvavęs konstruojant šitą valstybę. Turėjau tam tikrų vilčių, bet šiuo metu einama kita kryptimi. Jau atsiranda atstumas tarp manęs ir valdžios, kuri šitą politiką įgyvendina. Ir aš jaučiu, kad tokių žmonių yra nemažai. Pusei Tautos valstybinės šventės nėra jų vidinė šventė.

> Nepriklausomybės šventės - šaltuoju metų laiku. Ir Kaziuko mugė Vilniuje - šaltuoju. Bet ji sutraukia šimtus tūkstančių žmonių
>
> Gediminas JAKAVONIS
> Žalgirietis

Pvz., Vasario 16-osios eisena Kaune buvo ignoruojama valstybės institucijų. O ji yra tradicinė ir joje dalyvauja tikrai nemažai žmonių.

G.JAKAVONIS: Atsiprašau, kalbama, kad šiemet dalyvavo tik 400. Esu dalyvavęs tose eisenose, kada žygiuodavo ir keli tūkstančiai. Gal renginiai specialiai išskaidyti, daug kitų surengta tuo metu, kad į eiseną susirinktų mažiau žmonių?

A.RUDYS: Taip, gali būti, kad išskaidyta. Bet buvo ne 400. Visada stengiamasi sumažinti žmonių skaičių, nes tokių renginių populiarumas nelabai palankus dabartinei valdžiai. Aš asmeniškai dalyvavau, tikrai mačiau, kad buvo ne mažiau kaip 700. Vos ne perpus sumažinta.

G.TAMOŠIŪNAS: Dar norėčiau paminėti, kodėl Amerikoje arba Airijoje tos šventės švenčiamos labiau iš širdies, o pas mus to dar nėra. Todėl, kad pas mus žmonės, tie 40 proc., kurie nepatenkinti valdžia, dažniausiai lygina tarybinių laikų paradą ir dabartines šventes. Tais laikais gyvenome kad ir uždaresnėje visuomenėje, bet žmonės tuo metu jautėsi laimingesni. Dabar gyvena prasčiau, neturi socialinio statuso, pinigų ir taip toliau. Jie kaltina valdžią ir svarsto, kas man iš tos laisvos Lietuvos, kas iš to šventimo, jeigu vis tiek sėdžiu kaime, darbo neturiu, gyvenu sugriuvusiame name, kūrenu krosnį, nežinau, ką rytoj valgysiu.

Bet labai nemažai yra jaunimo, kuris gimęs jau laisvoje Lietuvoje ir to palyginimo negali turėti. Taip pat ir supratimo, kad valdžia kalta dėl to, jog Lietuvoje geriau ar blogiau gyventi, nelabai turi, nes jų galimybės dabar labai plačios. Jie gali važiuoti ir mokytis į užsienį, daug kas važiuoja ten dirbti ir dėl gyvenimo kokybės vien valdžios nekaltina.

J.PALECKIS: Prisimenu garsiuosius Reino karnavalus. Kvailių šventė! Ten renkamas didžiausias kvailys. Tokio linksmumo ir nuoširdumo niekada gyvenime nebuvau matęs. Užeini į bet kokią kavinukę, restoraniuką, o ten sėdi, dainuoja, apsikabina. Ne girti. Tą dieną tu visiems esi brolis, sesuo… Aišku, kai migrantų yra tiek daug, nežinau, ar bus taip ramu. Bet tai, man atrodo, yra siekiamybė. Nebūtinai per Vasario 16-ąją arba Kovo 11-ąją. Galima šito siekti per Jonines. Galima siekti per Kaziukų. Ne tiek valstybės, kiek Tautos stiprėjimo, suartėjimo, tokio bendrumo jausmo reikia siekti. Ir šventės turi tai skatinti.

Lietuviškumą, tautiškumą, be abejo, mes irgi turime skatinti. Bet aš girdėjau, kad tame pačiame Kaune vėl skambėjo šūkiai „Lietuva - lietuviams!“ Nelabai simpatiška. Nežinau, ar taip buvo.

A.RUDYS: Be abejo, buvo. Bet pirmas dalykas, kaip traktuosime. Ir antras dalykas, jeigu yra tam tikra dalis Tautos, kuri šitą dalyką palaiko, vadinasi, reikia leisti. Supraskime viena: jeigu daliai žmonių tai yra svarbu, o valdžia tai neigia ir net diskriminuoja, tada ta dalis Tautos yra tolinama nuo valstybės.

J.PALECKIS: Įsivaizduokime, Vokietija - vokiečiams, Airija - airiams. Aš negaliu suvokti, kad toje pačioje Airijoje nuskambėtų tokie šūkiai, kur yra šimtai tūkstančių lietuvių. Kad mūsų šalis ne jiems. Tarp kitko, buvo tarptautinių agentūrų pranešimų apie tai, kad Lietuvoje vyksta nelabai geri dalykai.

Turiu dar vieną mintį - kaimynystės diena. Kai dirbau Londone, buvęs ambasadorius Lietuvoje kartą pakvietė mane, sako, „pamysli tai, ko nebuvai matęs“. Nuvažiavome į Londono priemiestį. Gatvės viduryje stalai sustatyti. Kiekvienas tos gatvės gyventojas atsineša valgių, gėrimų, kiekvienas turi galimybę į tą šventę pasikviesti ką nors kaip svečią. Ir kaimynai švenčia kaimynystės dieną. Puikus dalykas.

> Kodėl mes negausiai švenčiame? Visuomenės apklausų duomenys skelbia, kad 40 proc. gyventojų nepatenkinti savo šeimos ūkiu
>
> Justas PALECKIS
> Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

Mėginau ir Vilniuje, K. Donelaičio gatvėje, kur gyvenu, tai padaryti. Buvo labai neblogai, mes pirmą kartą susirinkome daugiabučio kieme, susipažinome ir pabendravome. Jeigu šitai paplistų, būtų labai geras dalykas. Reikėtų skatinti tokius dalykus. Kaimynystė suartėjimo linkme būtų rimtas žingsnis.

G.JAKAVONIS: Dzūkijos kaimuose tokios tradicijos yra.

J.PALECKIS: O mieste... 10 metų gyvena ir nepažįsta kaimynų, kurie gyvena toje pačioje laiptinėje.

G.JAKVONIS: Mes, Lietuvos senojo baltų tikėjimo atstovai, šventėme šventę. Pagal tradiciją turi būti laužas arba aukuras. Aplinkui sustoja, dainuoja. Kiekvienoje šventėje reikia asmeniško pabendravimo su pačiu savimi. Aukuro paskirtis yra būtent tokiems dalykams. Gali prieiti, susikaupti. Toje masinėje šventėje tu randi ir savo šventę.

L.KLIMKA: Labai tiksliai pastebėjote. Prie tų gražių pavyzdžių aš dar vieną paminėčiau. Danijoje minima Vėliavos diena, jos metu žmonės stengiasi išeiti į gatves apsirengę tautiniais rūbais, pabendrauti. Gal senelių ar prosenelių kokį išsaugotą rūbelį išsitraukę ir tuo džiaugiasi. Mes tiesiog tautinio orumo jausmo nemokame pademonstruoti. Tie angliški užrašai gatvėse IR rodo tautiškumo praradimą. Tautos orumo, o norėtųsi atvirkščiai.

Prisimenu, vieną kartą prezidentė apsirengė tautiniais rūbais, tai padarė didžiulį įspūdį. Dažniau reikėtų šitaip per valstybines šventes.

Kas sukūrė valstybę prieš 100 metų? Greitai švęsime jubiliejų. Juk tai Tauta sukūrė.

> Pas mus žmonės, tie 40 proc., kurie nepatenkinti valdžia, dažniausiai lygina tarybinių laikų paradą ir dabartines šventes
>
> Gintaras TAMOŠIŪNAS
> Seimo narys

O dėl tautinių papročių pasakysiu, kad, aišku, dabar gyvename visai kitoje socialinėje terpėje, santykiai tarp žmonių visai kitokie. Bet išlieka tas žaismės jausmas. Mes į tautinius papročius, kurie kitados buvo religinė apeiga, dabar turėtume pažiūrėti kaip į žaismę, iš to patirti ir malonų bendravimą, ir bendrumo jausmą, ir įdomumą.

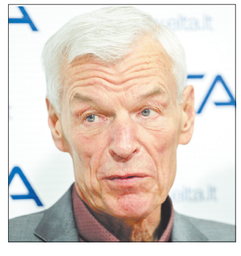

Įdomiai praleisti laiką. Reikėtų sujungti tuos dalykus. Norėčiau tokią pastabėlę Vilniaus miesto savivaldybei pasakyti: nuo Kaziuko mugės ji, galima sakyti, nusiplauna, viską atiduoda į privačias rankas.

G.JAKAVONIS: Blogai ar gerai?

L.KLIMKA: Viena vertus, gerai, kita vertus, šitaip Kaziuko mugė netaps europinio masto renginiu. Reikia daugiau įdirbio.

Kitas pavyzdys - „Vilniaus dienos“. Rugsėjo pradžia. Nerasta jokio ryšio su mūsų istorija, pašurmuliuoja prospektas ir tiek. Rugsėjo 6-oji yra Vilniaus sienos pastatymo diena ir niekas nemato, kad yra tokia proga. Galima sieną apeiti, suruošti eiseną, pademonstruoti istorinius kostiumus, pradedant riterių šarvais. Surengti puikiausią karnavalą. Galų gale būtų pretekstas tą sieną galutinai rekonstruoti. Ja mes turime didžiuotis, nes ji Europos mastu yra unikali savo šaudymo angų įvairove, be to, demonstruoja šaudymo ginklų evoliuciją. Tai yra unikumas. Turistinė atrakcija.

Šilčiausiu metų laiku dar vyksta Baltramiejaus mugė. Atgaivinta. Puiku. Bet tai daroma tik meistrų iniciatyva. Niekas jiems nepadeda. Užuot suvienijus visas jėgas, Kaziuko mugės net finansavimas buvo visiškai sumažintas.

Galų gale visos mūsų istorinės pergalės: Žalgiris, Durbė, Orša, Salaspilis. Jos vyko labai geru metų laiku - vasaros pabaiga ir rudens pradžia. Galėtume rengti karnavalines eisenas, į jas galėtų įsilieti Krašto apsaugos ministerija su savo modernia technika. Parodyti visą mūsų pajėgumą. Tautos gynybinį pajėgumą. Aš matau čia didžiules perspektyvas, didžiules neišnaudotas galimybes. Norėčiau, kad nors viena iš tų mūsų tradicinių švenčių, kur mes galėtume eksponuoti savo Tautos papročius ir tradicijas, taptų europinio lygio.

> Šventės yra bendrumo ugdymo priemonė, kai ta bendra jausena išreiškiama taip natūraliai
>
> Prof. Libertas KLIMKA
> Etnologas

Mano minimas Kaziukas. Prieškariu iš visos Lenkijos važiuodavo traukiniai į Kaziuką. O dabar jis grynai komercinis. Kultūrinė dalis - labai maža. O prieškariu visi teatrai buvo įtraukti, vykdavo humoro vakarai. Taigi atvažiavę žmonės turėdavo net tris dienas ką veikti. Tai būdavo ne tik komercija, bet ir kultūrinis įvykis, renginys. Šito sugrįžimo labai norėtųsi.

G.JAKAVONIS: Bet kai matai komerciją, kiniškus žaislus - nelabai smagu mugėse. Gal organizatoriams reikėtų riboti tokių prekybininkų dalyvavimą?

L.KLIMKA: Šiek tiek tai daroma, yra tam tikros pastangos. Atskiriami dabar jau sertifikuoti gaminiai nuo masinės produkcijos, ypač atvežtinės. Tikrieji meistrai turi savo prestižines vietas, jiems taikomos nuolaidos. Manau, visą senamiestį būtų galima apimti, padaryti atviras dirbtuves, kur tas procesas galėtų būti parodytas.

G.JAKAVONIS: Prezidento V.Adamkaus laikais, kai Jo Ekscelencija kviesdavo Liepos 6-ąją į priėmimus prezidentūroje, pastebėjau, kad užsienio šalių ambasadoriai atsivesdavo tautiniais rūbais pasipuošusias žmonas. Kas turėtų atsitikti, kad ir pas mus tai būtų masinis reiškinys?

A.RUDYS: Pirmiausiai turi pasikeisti valdžios požiūris į šitas šventes.

G.JAKAVONIS: Gal liepti politikams ir jų žmonoms per tautines šventes privalomai vilkėti tautiniais rūbais?

A.RUDYS: Ne, privalomai nieko nepadarysi. Pirmiausia būtina pakeisti valdžios požiūrį. Pvz., Latvijoje minima Nepriklausomybės diena, kaip ir mūsų Vasario 16-oji. Pas juos rengiama didžiulė eisena su deglais. O pas mus deglai - tai fašizmas… O ten viskas natūralu, viskas tvarkinga, tai yra valdžios palaikoma akcija, ją rodo televizija, tiesiogiai transliuoja internetas. Tai yra Tautą vienijanti šventė.

Tai viena, kaip reikėtų mums daryti. Antra - valstybė turi vadinamąjį visuomeninį radijo ir televizijos transliuotoją. Kodėl jam neduoti užduoties vykdyti kontrantivalstybinę propagandą?

Pasižiūrėkite, privačiose masinės informacijos priemonėse, ypač internetinėse, jeigu padaromas koks nors judesys į tą pusę, tuoj atsiranda šimtai, tūkstančiai komentarų, kurių didžiojoje dalyje niekinama Lietuvos valstybė. Ypač jeigu paliečiami emigrantų klausimai ar dar kas nors.

Aš nekalbu, kad reikia uždrausti, riboti ar panašiai. Reikia grįžti prie nacionalinės mokyklos koncepcijos, kuri 1990-aisiais buvo įtraukta į Sąjūdžio rinkimų programą. Grįžkime prie jos, ten yra ir tautiškumo, ir patriotizmo. Pradėkime nuo mokinių, o ne nuo prievartinių formų.

Aišku, reikia Lietuvoje tvarkyti socialinę ir ekonominę padėtį. Tvarkyti ją reikia mažinant diferenciaciją tarp tų, kurie malūnsparniais skraido, ir tų, kurie atėjus laikui mokėti už šildymą neturi iš ko. Kai inteligentiškų profesijų atstovas, mokytojas, išėjęs į pensiją, negali nusipirkti dviejų laikraščių, žurnalo - baisu kalbėti. Užėjęs į parduotuvę matau 7-8 žmones stovinčius prie lentynų ir skaitančius. Štai už šitą socialinę diferenciaciją turi atsakyti tie liberalai, kurie šiuo metu iš esmės valdo valstybę.

G.JAKAVONIS: Paminėjote Valstybinį Lietuvos radiją ir televiziją, valstybinį, kurį mes finansuojame iš biudžeto. Gal LRT vadovybės kadencija turėtų baigtis kartu su Vyriausybės darbu, o naująją turėtų skirti premjeras? Į šį klausimą, matyt, kitą kartą atsakysime...

Parengė Jovita MILAŠIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje
www.suzalgiriu.lt

D.Alseika - pasipriešinimo okupacijai lyderis

1920 m. rudenį mūsų istorinė sostinė Vilnius ir didelė teritorijos dalis, tada gavusi Vilniaus krašto pavadinimą, buvo Lenkijos okupuota, o 1922 m. prie jos prijungta iki 1939 m. spalio.

Tiesa, pastaraisiais metais kai kurie mūsų istorikai okupacijos faktą bando paneigti, „pataisyti“ istoriją, nes esą šis žodis mūsų kaimynams pietuose nepatinka. Bet kaip kitaip galime pavadinti tada buvusį to krašto valdymą, įvestą generolo L.Želigovskio vadovaujamoms Lenkijos kariuomenės divizijoms jį užgrobus? Juk tai buvo negailestingas visų šiame krašte gyvenusių ne lenkų tautybės žmonių, baltarusių, žydų, bet labiausiai - lietuvių persekiojimas visais įmanomais būdais: uždarinėjant jų mokyklas, laikraščius, visuomenines organizacijas, grūdant juos į kalėjimus, koncentracijos stovyklas, net žudant, alinant kraštą ekonomiškai. Tiesa, dar 1919 m. Antantė privertė Lenkijos valdžią specialia sutartimi įsipareigoti gerbti tautinių mažumų, kurių valstybėje buvo apie 40 proc. visų gyventojų, teises, apie tai teko įrašyti ir atitinkamą straipsnį Konstitucijoje. Bet viskas buvo beprasmiška: kitataučius persekiojo, kaip rašė žymus vilnietis rašytojas Rapolas Mackonis, „baltarusiams ir rusams visą laiką prikišant bolševizmą, žydai persekioti todėl, kad jie buvo žydai, lietuviai - už ištikimybę Lietuvai“. Apie tai parašyta dešimtys rimtų knygų, mokslinių monografijų, įvykių dalyvių atsiminimų. Kaip galima po to neigti okupacijos faktą? Svarbiausias okupacinio režimo tikslas buvo nutautinti, sulenkinti vietos gyventojus arba priversti juos bėgti iš Vilnijos.

Žinoma, vilniečiai gynė savo teises gyventi čia, mokyti savo vaikus gimtąja kalba kaip begalėdami, ir mūsų tautiečiams tas sekėsi kiek geriau nei kitiems. Mat juos morališkai ir materialiai rėmė laisvoji Lietuva, ne tik valstybė, bet ir visuomenė, paprasti žmonės ir dar JAV išeivija. Antra, mūsiškiai turėjo tvirtas kultūrines, religines, ūkines organizacijas, veikusias nepaisant persekiojimų, viešai ar slaptai, - tą pripažino ir okupantai. Svarbiausioji, vyriausioji jų organizacija buvo Laikinasis Vilniaus lietuvių komitetas, kuriam, o kartu ir visai tautiečių kovai su okupaciniu režimu iš pradžių vadovavo Mykolas Biržiška, bet ne ilgai. Jį 1922 m. vos ne sušaudę lenkai kartu su didele grupe lietuvių ir baltarusių visuomenininkų ištrėmė į laisvąją Lietuvą, suprantama, už ką. Juk Komitetas ne tik koordinavo visų mūsų tautiečių veiklą Vilnijoje, bet ir globojo, finansavo jų organizacijas, mokyklas. Per jį ėjo visa finansinė, materialinė, kultūrinė Lietuvos parama vilniečiams. Labai svarbi Komiteto veiklos sritis buvo teisinė pagalba lenkų valdžios persekiojamiems žmonėms ir organizacijoms, čia ypač daug nuveikė garsus advokatas Tadas Vrublevskis.

Iš M.Biržiškos tas sunkias ir pavojingas pasipriešinimo kovos vadovo pareigas perėmė Danielius Alseika - gydytojas, gabus medicinos įstaigų organizatorius. Savo gyvenimu ir veikla jis pratęsė XIX a. pabaigos bei XX a. pradžios mūsų medikų ir visuomenininkų tradicijas - J.Basanavičiaus, V.Kudirkos, K.Griniaus ir daugelio kitų. Jis taip pat sėkmingai derino aktyvią profesinę ir ne mažiau aktyvią visuomeninę veiklą: kūrė organizacijas, vadovavo joms, leido laikraščius, rašė jiems straipsnius ir knygas, ėjo į kalėjimus už tai. O gimė jis toli nuo Vilniaus - Skuodo krašto Urvių kaime 1881 m. stiprių, šviesių ūkininkų šeimoje. Tėvo ir brolio klieriko kiek pamokytas toliau mokslus ėjo Liepojos gimnazijoje, ten pradėjo visuomeninį darbą, kuriam, anot jį pažinojusiųjų, labai tiko, nes buvo nesavanaudis, darbštus, atkaklus, geros širdies ir visada optimistiškai nusiteikęs, todėl galėjo įgyvendinti drąsias idėjas. Veikė lietuvių literatų būrelyje, kuriam vadovavo Jonas Biliūnas, rašė draudžiamai lietuviškai spaudai, platino ją.

Už tai ir nukentėjo: garsaus caro žandarmų rotmistro Andriejaus Vonsiackio atakos prieš Liepojos lietuvius metu buvo išvarytas iš gimnazijos, bet sugebėjo baigti ją Marijampolėje 1903 m. Ir čia, ir įstojęs į Varšuvos universitetą studijuoti matematikos tęsė nelegalią lietuvišką veiklą. Aktyviai dalyvavo revoliuciniuose 1905 m. įvykiuose Vilnijoje, čia įsitraukė į V.Kudirkos pasekėjų - Lietuvos demokratų partiją, organizavo jai idėjiškai artimą Lietuvos valstiečių sąjungą - su Petru Rusecku, Ernestu Galvanausku ir kitais. Revoliuciją nuslopinus studijas tęsė Tartu universiteto Medicinos fakultete, kurį baigė 1911 m., dirbo Ukmergėje.

Karo metu mobilizuotas, D.Alseika daugiausiai laiko praleido Minske, kur revoliucijai įvykus organizavo Lietuvių sanitarinės pagalbos draugiją. Ji, sukaupusi lėšų, labai pigiai iš besitraukiančių vokiečių nupirko visą karinės ligoninės inventorių, kuris, pakrautas į dvylika geležinkelio vagonų, 1918 m. liepos mėnesį buvo pergabentas į Vilnių. Kartu grįžo ir D.Alseika, čia tapo Lietuvos Tarybos nariu, atstovaudamas joje liaudininkams, - taip dabar vadinosi buvusieji demokratai, aktyviai dalyvavo mūsų nepriklausomos valstybės kūrimo darbe. 1920-1921 m. savo partijos pavedimu lankėsi JAV, kur rinko aukas knygų ir laikraščių leidybos bendrovei „Varpas“ įkurti.

> D.Alseika buvo idealistas visuomenininkas ir plačių pažiūrų žmogus, mokėjęs dėl lietuvybės ir dėl darbo žmonių užmiršti savo reikalus ir savo asmenišką naudą

1921 m. baigiantis grįžo į lenkų okupuotą Vilnių, čia 1923 m. pradžioje išrinktas Vilniaus lietuvių laikinojo komiteto pirmininku ir šias sunkias, pavojingas, bet labai svarbias pareigas ėjo iki 1928 metų. Čia jam pavyko suburti apie save žymiausius įvairių politinių pažiūrų lietuvių veikėjus ir bendromis jėgomis priešintis valdžios persekiojimams, nutautinimui. Okupaciniam režimui siautėjant LVLK dažnai tekdavo kreiptis su oficialiais pranešimais, protestais į Vilniaus vaivadijos, Lenkijos valdžią, į tarptautines organizacijas. 1923 m. rugsėjį Lenkijos vyriausybei įteiktas komiteto raštas dėl lietuviškų mokyklų persekiojimo, 1928 m. balandį popiežiaus nuncijui Varšuvoje - dėl lietuvių teisių pažeidinėjimo Vilnijos bažnyčiose. 1933 m. sausį LVLK užprotestavo arkivyskupo R.Jalbžykovskio sumanymą parduoti didelės istorinės ir meninės vertės gobelenus, saugomus Vilniaus katedroje. Šį protestą palaikė net lenkų laikraščiai, todėl gobelenai buvo išgelbėti. Pagaliau nesant tarp Lietuvos ir Lenkijos oficialių diplomatinių santykių ir atstovybių, komitetas abiejų valstybių valdžioms žinant atliko konsulato funkcijas - išduodavo leidimus lietuviams ir lenkams vykti į Lietuvą ir atvirkščiai - į Lenkiją iš Lietuvos.

Taip pat vadovavo savo įkurtai Lietuvių sanitarinės pagalbos draugijai, jos ligoninei ir poliklinikai, kurios atsirado gavus iš vokiečių inventorių. Šios įstaigos - pirmosios mieste po karo skurdžiam, visokių ligų kamuojamam kraštui buvo labai reikalingos, jos teikė pagalbą nepaisydamos ligonių tautybės, garsėjo aukšta jos kokybe, rengė medicinos seserų kursus, paskaitas visuomenei. Per 20 savo darbo metų jos suteikė pagalbą 300 tūkst. pacientų. D.Alseika taip pat buvo aktyvus Lietuvių mokslo draugijos valdybos narys, daug prisidėjo prie Lietuvių mokytojų sąjungos, Šv.Kazimiero draugijos, „Kultūros“ ir Lietuvių ūkio draugijų įkūrimo bei veiklos. Redagavo, leido laikraščius „Vilniaus šviesa“, „Vilniaus žodis“ (neretai savo lėšomis), parašė knygas „Lietuvių tautinė idėja istorijos šviesoje“ (1924 m.), „Lietuvos unija su Lenkija Jogailos ir Vytauto Didžiojo laikais“ (1927 m.).

Už lietuvišką veiklą ne kartą buvo kalinamas, o 1927 m. pavasarį okupacinė valdžia jį bandė ištremti į nepriklausomą Lietuvą, bet to neįvyko - užtarė Tautų sąjungos generalinis sekretorius. D.Alseikai buvo ir kitų progų pakeisti savo gyvenimo sąlygas į lengvesnes, patogesnes, nepavojingas: kvietė į Kauną ministeriauti ar dėstyti universitete, bet tuo jis nė karto nesusigundė. Gerbė kitų įsitikinimus, palaikė gerus santykius su lenkų, ukrainiečių, baltarusių veikėjais, rašė: „Tauta yra žmonijos dalis, tauta negali atsiskirti nepereinama siena nuo kitų tautų, turi bendradarbiauti su kitomis tautomis, turi turėti su jomis kultūrinių santykių.“ Mirė Vilniuje 1936 m. gegužės 9 d. nuo kraujo užkrėtimo.

Bendraminčiai - žymūs vilniečių veikėjai - jo veiklą įvertino taip: „D-ras Alseika buvo idealistas visuomenininkas ir plačių pažiūrų žmogus, mokėjęs dėl lietuvybės ir dėl darbo žmonių užmiršti savo reikalus ir savo asmenišką naudą.“ (Vincas Žilėnas) „Tai buvo demokratas klasikine, mūsų laikais jau pamiršta to žodžio prasme. Tai buvo karštas absoliutinės laisvės gynėjas, liberalas geriausia šio žodžio prasme. Tai buvo paskutinis mūsų romantikas, aušrininkų tradicijose išaugęs, jų visų dar neišsižadėjęs.“ (Bronius Untulis)
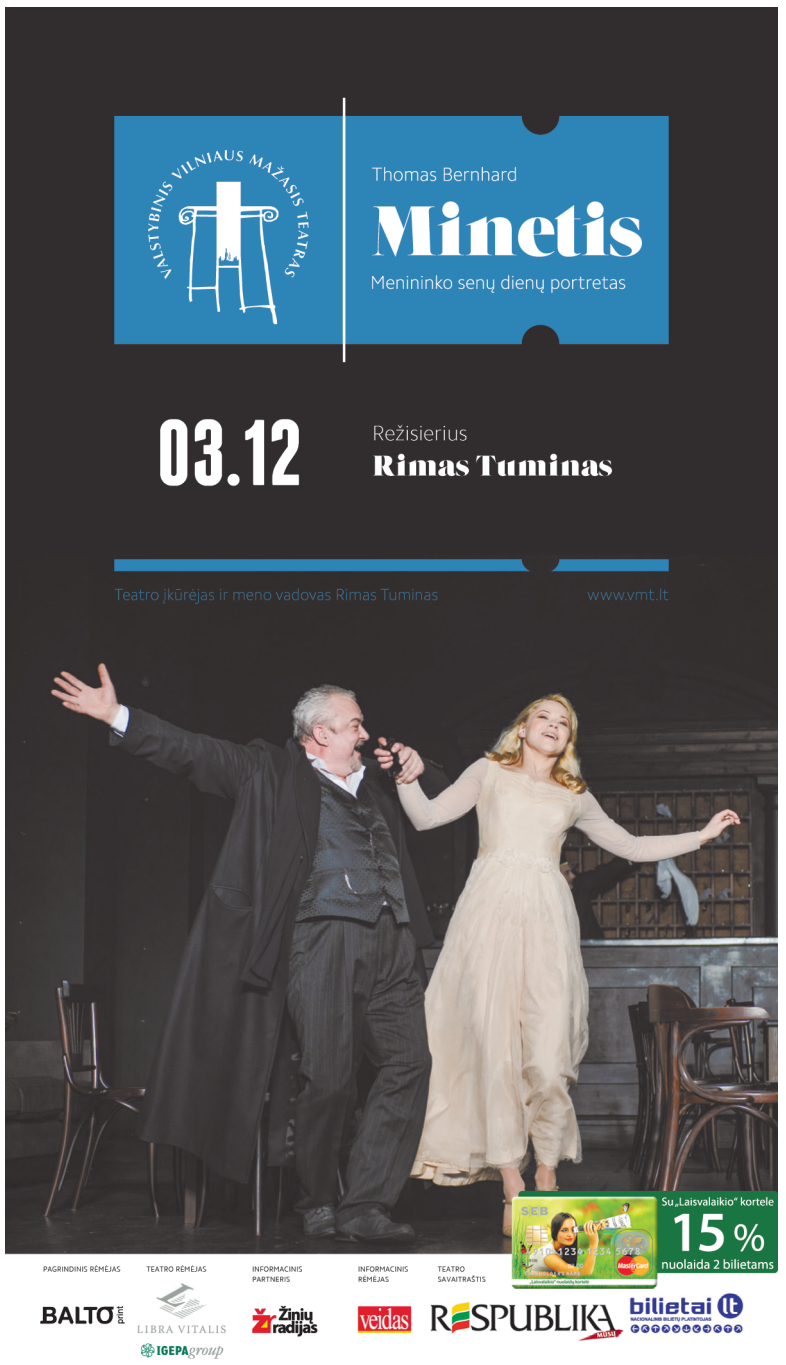
Jonas RUDOKAS